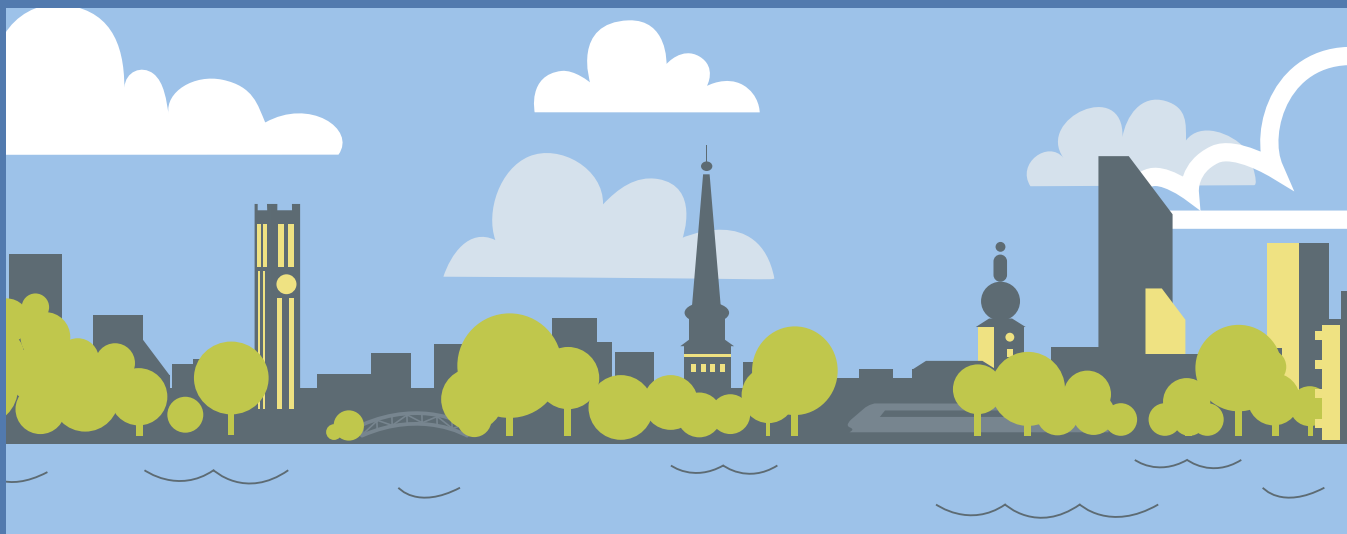

Miljöprogram

VÄSTERÅS STAD

De 15 nationella miljö kvalitetsmålen har varit vägledande för detta miljöprogram.

Miljömålen är: begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö, skyddande ozonskikt, säker strålmiljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans samt levande kust och skärgård, myllrande våtmarker, levande skogar, ett rikt odlingslandskap, storslagen fjällmiljö, god bebyggd miljö.

Förord	4
Bakgrund	5
Framtidsbild	6
Ett samlat miljöprogram för Västerås	8
Västerås stads ambitioner	10
Fokusområden	13
· Klimatpåverkan	
· Natur- och kulturtillgångar	
· Skadliga ämnen	
· Bebyggd miljö	
Framgångsfaktorer	22

förord

Vi måste förändra vårt sätt att leva

Miljöbelastningen på vår jord är idag många gånger större än för bara 50 år sedan. Vi har under de senaste 30 åren förbrukat mer energi och metaller än under hela den tidigare delen av jordens historia.

För att klara de ekologiska påfrestningarna behöver vi bli långt mer effektiva med hushållning och användning av våra resurser.

I vårt Västerås vill vi ligga i framkant inom miljöområdet. Miljöprogrammet är ett långsiktigt värde-

grundsdokument som anger Västerås inriktning på miljöområdet under de närmsta 20 åren. Miljöprogrammet för Västerås syftar till att få en tydligt mätbar förbättring till stånd. Programmets inriktningsmål är långsiktiga, men måste naturligtvis brytas ner i effektmål som ger effekt även på kort sikt.

I Västerås stads egna verksamheter ska miljöarbetet alltid finnas med som en naturlig del i all verksamhet. Men miljöarbetet och strävan till en långsiktigt hållbar hushållning är självklart inte bara ett ansvar för Västerås stad och stadens många verksamheter. Förutsättningarna för att vi ska lyckas nå målen i vårt miljöarbete är att alla måste hjälpa till och dra sitt strå till stacken i detta omfattande och mycket viktiga arbete! Vårt mål är att alla västeråsare aktivt och demokratiskt ska kunna vara med och påverka och känna medansvar för miljöarbetet så att vi tillsammans kan bygga upp ett långsiktigt hållbart Västerås.

Vi måste skaffa oss kunskap om hur vi påverkar miljön och hur vi kan bidra till att uppnå de gemensamma målen. Det gäller oss alla i våra olika roller som världsmedborgare, kommuninvånare, yrkesmänniskor, föräldrar och barn, föreningsmedlemmar och privatpersoner. Det handlar om en ekologisk modernisering av Västerås. Detta kan vi bara göra tillsammans!

Miljöprogrammet är antaget av kommunfullmäktige den 12 maj 2005.

Hållbar utveckling definieras utifrån Brundtlandskommissionen på följande sätt: "Mänskligheten har en förmåga att skapa en hållbar utveckling – att försäkra sig om att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov." Det är utifrån denna definition som miljöprogrammet för Västerås har sin utgångspunkt.

Omvärldsfaktorer och miljömål för Sverige och EU speglas i programmet liksom relationen till miljösituationen i Västerås idag.

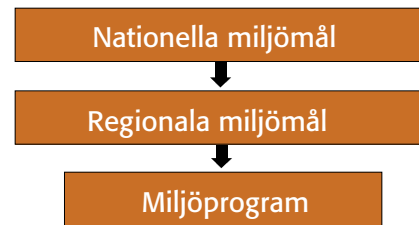
Inom EU sätts ramarna för miljöarbetet i det sjätte miljöhandlingsprogrammet: "Our Future – Our Choice", som presenterades år 2001 genom Europeiska gemenskapernas kommission. Under åren 2001-2010 ska gemenskapen satsa på följande fyra områden

- Motverkande av klimatförändring
- Natur och biologisk mångfald
- Miljö och hälsa
- Hållbar användning av naturresurser samt hållbar avfallshantering

Riksdagen beslutade 1999 att anta femton nationella miljömål, med tillhörande delmål, som huvudsakligen ska uppnås inom en generation. De nationella miljömålen syftar till att uppnå en ekologisk hållbar utveckling i Sverige och bidra till en global hållbar utveckling.

Länsstyrelsen har ansvar för att bryta ner de nationella miljömålen och samordna regionala miljömål. De regionala miljömålen har tillsammans med de nationella varit vägledande för miljöprogrammets innehåll. Se hur de nationella och regionala miljömålen förhåller sig till miljöprogrammet under avsnittet Fokusområden.

Miljöprogrammets förhållande till nationellt miljömålsarbete:

framtidsbild

Västerås är långsiktigt ekologiskt hållbart

Vi ligger steget före och tillämpar försiktighetsprincipen som innebär att vi tidigt i all planering identifierar och avstår från åtgärder som innebär miljö- och hälsorisker. På så sätt undviker vi framtida problem och vinner både ekonomiska, ekologiska och hälsomässiga fördelar.

I Västerås hushåller vi med våra naturtillgångar så att utvecklingen är hållbar även på lång sikt. Tack vare vårt engagemang i Mälarens Vattenvårdsförbund och nära samarbete med Vattenmyndigheten pågår ständigt ett positivt utvecklingsarbete inom vattenområdet. Vårt grundvatten är långsiktigt skyddat från negativ påverkan, och Mälarens vattenkvalitet är god, eftersom vi inte orsakar någon större näringstillförsel eller flöde av föroreningar eller metaller till Mälaren. Vi har ett rikt växt- och djurliv och arbetar kontinuerligt och medvetet med att utöka och skydda olika typer av vatten- och naturmiljöer.

I staden och dess ytterområden är det nära till både grönområden och vattenmiljöer som möjliggör både rekreation och naturupplevelser i anslutning till bebyggelsen. Dessa natur- och kulturmiljöer präglas av en varierad flora och fauna som lockar till besök och uppvisar stor artrikedom. I staden och övrig bebyggd miljö upplever vi inget störande buller. Vi utsätts inte heller för skadlig påverkan från radon eller elektriska- och magnetiska fält i vår dagliga livsmiljö. Den fysiska planeringen utgår från att basen i det långsiktigt hållbara Västerås är en god

---

miljö. För att säkerställa materialtillgången på lång sikt återanvänder eller återvinner vi material hellre än att använda nyutvunna råvaror.

Västerås har ett rikt och varierat odlingslandskap där åkerholmar, våtmarker, ängs- och hagmarker utgör naturliga inslag. Marken brukas utan konstgödsel eller kemiska bekämpningsmedel och produktionen är energieffektiv. Lantbruket möjliggör att västeråsaren kan förse sig med lokala produkter som inte behöver transporteras långa sträckor.

Vi omvandlar och använder all energi på ett effektivt sätt och el och värme produceras i princip enbart med förnyelsebara energikällor. Våra motorfordon drivs till stor del med icke-fossila bränslen. Vi cyklar och åker kollektivt i hög utsträckning och godstransporter går till stor del på räls och vatten. I stadskärnan och stadsdelarna är hushållen anslutna till den biobränslebaserade fjärrvärmens. Utanför staden används lokala lösningar som baseras på förnyelsebara källor och effektiv teknik.

I Västerås bedrivs ett aktivt arbete för att identifiera, kartlägga och minska flöden av skadliga ämnen som organiska miljögifter, tungmetaller och andra kemikalier, men även skadliga utsläpp till luften, mark och vatten. På så sätt förhindrar vi negativa hälsoeffekter hos människan liksom negativ påverkan på växt- och djurliv. Problemen med förorenade områden är numera lösta genom att vi medvetet och målinriktat arbetar med att kartlägga

och åtgärda byggnader, mark och sediment som tidigare utgjort miljö- och hälsorisker.

Genom att tänka efter före och kontinuerligt uppdatera oss med erfarenheter och forskningsresultat planeras och utvecklas staden med ett miljötanande. Därför ligger vi långt fram både nationellt och internationellt och utgör ett miljöföredöme bland expanderande städer. Genom dialog och samverkan med västeråsarna är ett hållbart tänkande och en hållbar livsstil förankrad på bred front. Ren miljö är en förutsättning för god folkhälsa hos såväl vuxna som barn. Västerås är en attraktiv stad att leva i.

För att nå hit ska vi utveckla Västerås så att dagens och framtidens invånare kan bo och verka i en varaktigt frisk, livskraftig och attraktiv miljö.

ett samlat miljöprogram för Västerås

Ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella värden är utgångspunkten för en hållbar utveckling i Västerås. Ett ekonomiskt hållbart Västerås innebär till exempel att vara konkurrenskraftig genom god service, trivsamma bostäder, gott företagsklimat och goda kommunikationer. Ett gott vardagsliv för människor genom till exempel närhet till rekreation och mötesplatser, tillgång till arbete och bostad, känsla av trygghet, samhörighet och delaktighet skapar ett socialt hållbart Västerås. Ett kulturellt hållbart Västerås handlar till exempel om att respektera och ta tillvara kulturarvet och kulturmiljön med dess identitet och skönhet. Då miljöprogrammet koncentreras på en ekologisk hållbar utveckling i Västerås är det att betrakta som en del av arbetet för hållbar utveckling. I detta miljöprogram utvecklas den ekologiska dimensionen i begreppet hållbar utveckling.

Miljöprogrammet visar vad Västerås miljöarbete bör fokuseras på för att uppnå framtidsbilden: "Västerås är långsiktigt ekologiskt hållbart" och för att minska miljöpåverkan ur ett lokalt, regionalt, nationellt och globalt perspektiv.

Miljöprogrammet är basen för ett viktigt förändringsarbete. Att arbeta för ett ekologiskt hållbart Västerås är en långsiktig och kontinuerlig process och därför ska detta program vara ett levande dokument som regelbundet följs upp och utvärderas.

Framtidsbilden är visionen och inriktningsmålen är att betrakta som färdriktningen på väg mot fram-

tidsbilden. Västerås förvaltningar och bolag liksom näringsliv och medborgare ansvarar för att uppfylla sin del av miljömålen, med utgångspunkt från sin roll och verksamhet.

Struktur

Nedan beskrivs de olika nivåer och begrepp som används i miljöprogrammet.

Framtidsbild - "Västerås är långsiktigt ekologiskt hållbart" beskriver den önskade miljösituationen i Västerås. Framtidsbilden belyser en visionär miljö-situation i Västerås.

Fokusområden - pekar ut vad vi ska fokusera vårt arbete på för att uppnå den önskade framtidsbilden.

Inriktningsmål - har både en vägledande funktion för näringsliv, organisationer och västeråsare, liksom en styrande funktion för Västerås stads interna arbete när det gäller åtgärder som ska prioriteras.

I samhället krävs – Under denna rubrik återfinns de åtgärder, utredningar eller andra insatser som krävs för att inriktningsmålen ska vara möjliga att uppnå.

Västerås stads ambitioner – visar några åtaganden som Västerås stad bör genomföra för att vara drivande i den ekologiska utvecklingen.

Framgångsfaktorer - är de faktorer som är avgörande

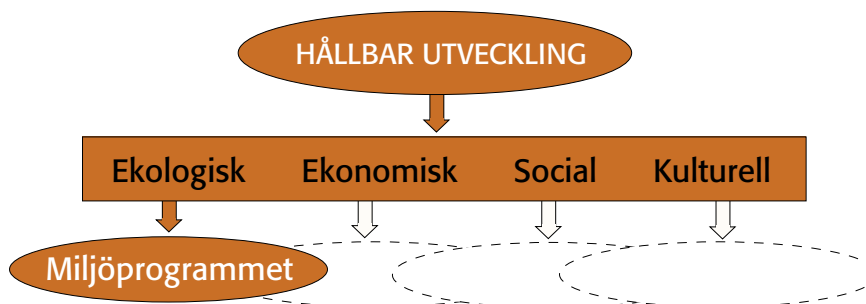
och kräver utveckling för att Västerås ska nå framgång med miljöprogrammets innehåll.

Revidering och uppföljning

Miljöprogrammet för Västerås antas av kommunfullmäktige och är det styrande dokumentet för Västerås arbete på miljöområdet. Eftersom omvärlden ständigt förändras kan ett behov av omprioritering uppstå under tiden som arbetet med miljöprogrammet pågår. Miljöprogrammet ska därför revideras av kommunfullmäktige vid behov. Uppföljningen sker av kommunstyrelsen och sammanställs i den årliga redovisningen.

Miljöprogrammet konkretiseras och omsätts i handlingsplaner inom respektive fokusområde som beskriver strategier, tydliga effektmål och åtgärder. För att vi ska kunna driva på utvecklingen enligt miljöprogrammets ambitioner, krävs att samtliga förvaltningar och bolag systematiskt arbetar för att i sin verksamhet utveckla miljöarbetet på ett effektivt sätt. En tydlig verksamhetsstyrning är därför betydelsefull för att på ett bra och systematiskt sätt ständigt förbättra och utvärdera verksamheten.

Så här kan miljömålsarbetet i Västerås illustreras:

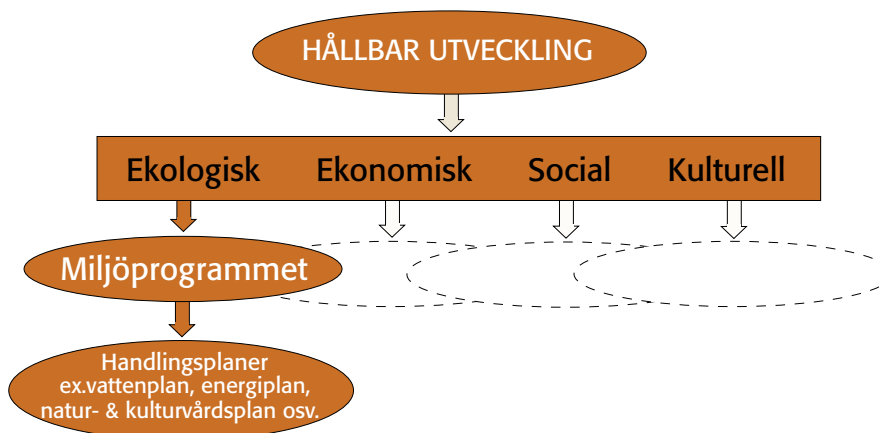

Västerås stads ambitioner

Västerås stad har en viktig roll i Västerås miljöutveckling. Genom en god samhällsplanering ökar möjligheten att nå framgång inom respektive fokusområde. Därför är det viktigt att stadens interna och externa arbete genomsyras av ambitionerna i detta miljöprogram.

Genom miljöprogrammet lyfts miljöfrågorna i ett tidigt skede vilket ger en bra förutsättning för en god planering av Västerås. I olika planer fördjupas sedan beskrivningen med hjälp av strategier, effektmål och konkreta åtgärder.

Miljöpolicy för Västerås stad

Miljöpolicyen ger medarbetare i förvaltningar och bolag vägledning i det interna miljöarbetet.

Vi ska utveckla Västerås Mälarstaden, så att dagens invånare och framtida generationer kan bo och leva i en varaktigt frisk, livskraftig och attraktiv miljö genom att:

- hushålla med jordens resurser och samverka med andra för ett långsiktigt hållbart samhälle i samklang med naturens bärkraft och kretslopp
- väga in miljöhänsyn i stadens beslutsprocesser och miljöanpassa stadens samtliga verksamhetsområden
- stimulera invånarna till ett miljöanpassat beteende genom bland annat information, utbildning och samhällsplanering
- vid upphandling av varor och tjänster fungera som en pådrivande kraft i arbetet för ett hållbart samhälle
- aktivt förebygga föroreningar
- med marginal uppfylla tillämplig miljölagstiftning och övriga krav
- engagera och utbilda samtliga medarbetare och förtroendevalda
- ständigt förbättra stadens arbete för en bättre miljö

I Västerås stads interna miljöarbete ger miljöpolicyen vägledning för hur medarbetare i förvaltningar och bolag kan bidra till visionen om ett långsiktigt ekologiskt hållbart Västerås

---

Principer och utgångspunkter för miljöarbetet

Förutom miljöpolicyen finns principer och utgångspunkter som utgör grunden i det förhållningssätt vi har i Västerås stads miljöarbete. Principerna utgör lagkrav och ska tillämpas vid beslutsfattande och i de processer som är viktiga för en ekologisk hållbar utveckling.

Försiktighetsprincipen, det vill säga att vi aktivt ska ta miljöhänsyn genom att balansera nyttan mot skadan och vid eventuell osäkerhet avstå från aktiviteter eller beslut vars miljökonsekvenser vi inte kan överblicka eller saknar kunskap om.

Utbytesprincipen, det vill säga att vi i största möjliga utsträckning ska använda ämnen, produkter och processer som främjar både hälsa och miljö och som samtidigt är energi- och resurseffektiva.

Principen att förorenaren betalar innebär att den som förorenar också ska stå för miljökostnaden.

Konsekvensbeskrivningar ska användas så att vi har ett väl underbyggt beslutsunderlag för att arbeta förebyggande och därmed förhindra att negativa miljökonsekvenser uppstår.

Verksamhetsstyrning

Strukturerad verksamhetsstyrning är ett viktigt verktyg för miljöarbetet inom Västerås stad. Genom en effektiv verksamhetsstyrning kan förvaltningarna och bolagen systematisera och förbättra sitt eget miljöarbete. Miljöprogrammet bryts ned till konkreta åtgärder i den egna verksamheten. Som stöd har förvaltningarna också handlingsplaner med beskrivning av strategier, effektmål och åtgärder.

Miljöprogrammet är indelat i fyra fokusområden. Fokusområdena har en tydlig koppling till de nationella och regionala miljömålen. I bilden nedan visas hur tretton av de nationella miljömålen är integrerade i respektive fokusområde. För att uppnå visionen om "ett långsiktigt ekologiskt hållbart Västerås", har följande inriktning inom respektive fokusområde identifierats:

Klimatpåverkan

"I Västerås ska vi aktivt och kontinuerligt arbeta för att minska vår klimatpåverkan"

Natur- och kulturtillgångar

"Vi ska aktivt och långsiktigt arbeta för att stärka och bevara Västerås natur- och kulturtillgångar"

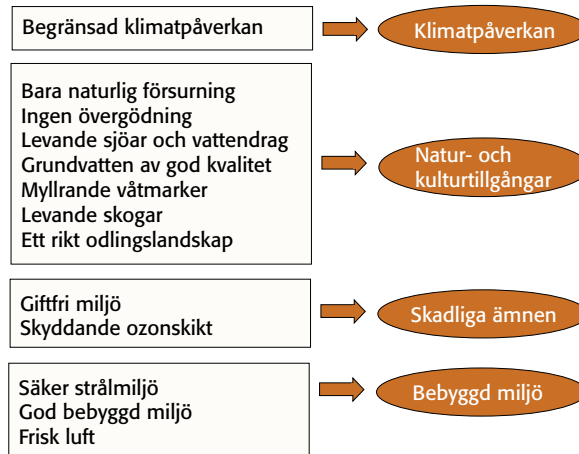
Skadliga ämnen

"I Västerås ska vi aktivt arbeta för att minska mängden och spridningen av miljö- och hälsoskadliga ämnen"

Bebyggd miljö

"Västerås bebyggda miljöer ska bidra till att främja och utveckla västeråsarnas livskvalitet"

Nationella miljömål

De 15 nationella miljömålen har regionalt blivit 13 eftersom två av målen inte berör Västmanland. De två nationella mål som inte behandlas i programmet är: Storslagen fjällmiljö och Hav i balans samt levande kust och skärgård.

klimatpåverkan

I Västerås ska vi aktivt och kontinuerligt arbeta för att minska vår klimatpåverkan

Växthuseffekten innebär att klimatet påverkas eftersom växthusgaserna bildar ett 'lock' runt jorden som håller kvar värmen. Växthuseffekten är således ett naturligt fenomen som vi behöver för att kunna leva på jorden. Jordens medeltemperatur ökar idag mer än normalt på grund av en stor påverkan från mänskliga aktiviteter och detta får allvarliga följder för växt- och djurliv. Produktionszonerna förskjuts, torra områden blir ännu torrare och blöta områden blir ännu blötare, vilket särskilt drabbar de områden som redan i dag är utsatta. För oss människor förändras också möjligheterna till bosättningar på landområden nära havsnivån. Med klimatpåverkan följer också ökade risker för orkaner och andra väderfenomen med allvarliga samhälleliga konsekvenser.

De största utmaningarna både globalt och i Västerås är att ställa om energiförsörjning och transporter från fossila bränslen till förnyelsebara och långsiktigt uthålliga energikällor, liksom att effektivisera bränsleförbrukningen för att minska behovet av energi. Genom ett aktivt och systematiskt arbete kan vi i Västerås ta vårt globala ansvar och medverka till en minskad klimatpåverkan.

Förutom val av energikällor är det viktigt att minska energiförbrukningen och effektivisera användningen av både el och värme.

Det är därför viktigt att upplysa, informera och sprida kunskap om alternativa energiformer och effektiviseringar, liksom att skapa aktiviteter kring minskad

---

klimatpåverkan till allmänhet, företag och skolor i Västerås.

Transportbehovet är stort och förväntas öka vilket ställer stora krav på planering och utförande i trafiksystemet i Västerås, men också för förbindelserna till och från staden. Trafikens omställning till biobränsle, som utvecklas inom ramen för Växtkraftprojektet, eller andra miljöanpassade alternativ liksom en effektivare användning av bränslet är en stor utmaning för att minska klimatpåverkan. Cykel-, gång- och kollektivtrafiken måste utvecklas och göras till mer attraktiva alternativ till bilen för att bättre möta de transportbehov som finns.

inriktningsmål

- Energiförsörjningen ska så långt det är tekniskt och ekonomiskt möjligt baseras på förnyelsebara bränslen
- Utsläpp av koldioxid från transportsektorn ska minska

I samhället krävs

- Minskad andel fossila bränslen till energiförsörjning
- Minskad energiförbrukning och ökad energieffektivisering
- Minskad andel biltrafik av det totala transportarbetet
- Ökad andel fordon som drivs med förnyelsebara bränslen
- Ökad gång-, cykel- och kollektivtrafik

Västerås stads ambitioner

- Sprida information och kunskap om klimatfrågan, bland annat genom en ökad transport-, energi- och konsumentrådgivning till allmänhet och företag
- Aktivt verka för att minska energiförbrukningen och öka effektiviteten
- En energiplan tas fram som underlag för att trygga en resurseffektiv framtida energiförsörjning
- Styra mot en miljöanpassad kollektivtrafik och verka för en ökad gång-, cykel och kollektivtrafik
- Styra mot en miljöanpassning av transporter och fordonspark och utforma strategier och prioriteringar för tjänsteresor

natur- och kulturtillgångar

Vi ska aktivt och långsiktigt arbeta för att stärka och bevara Västerås natur- och kulturtillgångar

Västerås natur- och kulturtillgångar skapar de förutsättningar som krävs för att vi ska kunna bevara ett rikt växt- och djurliv. Många naturområden och kulturmiljöer är även intressanta att bevara eller restaurera ur kulturhistorisk synpunkt, då de bär på vår historia och skapar förståelse för utvecklingen. Närheten till variationsrika natur- och kulturmiljöer i och kring staden är viktig för västeråsarna ur rekreations-, hälso- och upplevelsesynpunkt och inte minst en förutsättning och en ekologisk bas för samhällsutvecklingen.

Tillväxten i Västerås ställer krav på medvetenhet och långsiktigt tänkande i planerings- och genomförandeprocesser eftersom trycket på våra naturtillgångar ökar. Vår påverkan på Mälaren och därmed även Östersjön är ett exempel på att det vi gör i Västerås också får konsekvenser på andra platser.

Våra naturtillgångar är basen i de ekologiska systemen då de är råvaror för produktion. Berg, grus och sand är exempel på ändliga resurser. Naturgruset är den mest värdefulla naturresursen av de tre och ersättningsmaterial såsom återvinningsmaterial och berg bör användas i dess ställe.

Naturtillgångar som exempelvis en god markkvalitet är avgörande för produktionen av lokala livsmedel och rent vatten är en förutsättning för hälsa och välbefinnande. Idag finns hot mot våra naturtillgångar både när det gäller ett för stort råvaruuttag, men också negativ påverkan genom föroreningar eller för stor näringstillförsel. För att minska påfrestningen på våra

---

naturtillgångar måste vi bruka mark och vatten med försiktighet och bevara och stärka dessa även för framtida bruk. Särskilt viktigt är det att bevara, skydda och förbättra kvaliteten i vårt grundvatten.

Skogen och odlingslandskapet är ett kulturlandskap av betydelse för både vårt historiska arv och vår försörjning idag. Stora delar av den biologiska mångfalden, det vill säga mångfalden i växt- och djurliv har gått förlorad om vi jämför dagsläget med situationen för hundra år sedan. Det är därför viktigt att vi strävar efter ett miljöanpassat skogs-, jordbruk och parkvård för att bevara artrikedomen. Bildande av naturreservat och skydd av värdefulla naturområden ger bra förutsättningar för bevarande av biologisk mångfald.

Mälaren är vår råvattentäkt vars vatten filtreras genom Badelundaåsen och blir så småningom dricksvatten. Mälaren är också mottagare av det vatten vi använt som renas, kontrolleras och blir drickbart och användbart på nytt igen. Eftersom Mälaren är både källan och mottagaren för vårt vatten finns det många aktiviteter i Västerås som påverkar vattenkvaliteten. Näringsläckage av bland annat fosfor från enskilda avlopp och jordbruks- och skogsmark gör att Mälaren blir övergödd. Vi måste därför fortsätta att kartlägga näringsflödena och skapa en helhetsbild av vattensituationen i Västerås för att ge oss en bättre möjlighet att prioritera åtgärder och vända vår negativa påverkan, särskilt avseende Mälaren.

inriktningsmål

- Sjöar, vattendrag och grundvattentillgångar ska skyddas och bevaras så att den framtida vattenförsörjningen tryggas
- Västerås ska erbjuda ett rikt växt- och djurliv och en varaktigt frisk, livskraftig och attraktiv miljö för invånarna

I samhället krävs

- Minskad miljöbelastning på Mälaren
- Förbättrad kvalitet i sjöar, vattendrag och grundvattentillgångar
- En miljöanpassning av jord-, skogsbruk och parkvård
- Att värdefulla natur- och kulturområden skyddas och bevaras så att den biologiska mångfalden tryggas
- Minskad brytning av naturgrus som upphör på sikt

Västerås stads ambitioner

- En vattenplan tas fram som underlag för att skapa en helhetsbild av vattensituationen och möjliggöra en minskad miljöbelastning på Mälaren och en ökad vattenkvalitet i sjöar och vattendrag
- En natur- och kulturvårdsplan tas fram som underlag för att skydda, bevara och återskapa värdefulla natur- och kulturmiljöer
- Miljöanpassa det jord-, och skogsbruk och den parkvård som Västerås stad kan påverka

skadliga ämnen

I Västerås ska vi aktivt arbeta för att minska mängden och spridningen av miljö- och hälsoskadliga ämnen

I vårt moderna samhälle omges vi av tiotusentals olika kemiska produkter. Man räknar med att det i alla slags produkter finns uppemot 40 000 kemiska ämnen inom EU. De flesta av dessa ämnen är inte ordentligt undersökta vad gäller påverkan på människors hälsa eller påverkan på de ekologiska systemen. Ämnena i sig kan vara skadliga i mer eller mindre känd omfattning, men mycket stor osäkerhet råder också kring de effekter som kan uppstå när ämnen reagerar med varandra. Att tänka långsiktigt när det gäller miljö- och hälsorisker med nya kemiska ämnen är därför nödvändigt.

Västerås är en gammal industristad där det på flera platser bedrivits miljöfarlig verksamhet under lång tid. Det finns flera skadliga ämnen lagrade i byggnader, sediment och mark och förekomst i grundvatten kan inte uteslutas. En långsiktig och säker hantering av den miljöskuld dessa områden utgör kräver att vi identifierar problemen och åtgärdar dem. Områden med föroreningsnivåer som överstiger Naturvårdsverkets riktlinjer eller som kan skada människors hälsa eller ge skador på naturmiljön måste åtgärdas. Åtgärder krävs också i de byggnader och anläggningar som har skadliga ämnen inbyggda. Exempel på detta är PCB-haltiga fogar i hus, som måste bytas ut för att säkerställa att inga negativa hälsoeffekter uppstår på personer som vistas i eller i närheten av husen. En säker hantering av skadliga ämnen i avfallsledet och vid transporter av farligt gods i och genom Västerås är också viktigt för att läckage och spridning i miljön inte ska uppstå.

Området miljö- och hälsoskadliga ämnen är stort och svårgreppbart med anledning av bland annat många spridda källor, stark utveckling av nya ämnen på marknaden och icke kartlagda långsiktiga effekter. Det finns en hel del hälso- och miljögifter vars förekomst och påverkan behöver kartläggas.

inriktningsmål

- Föroreningar i mark och sediment ska behandlas för att uppnå nivåer som inte skadar människors hälsa eller naturmiljön
- Förekomsten av miljö- och hälsoskadliga ämnen i luft, mark och vatten ska minska

I samhället krävs

- Minskad spridning av skadliga ämnen i luft, byggnader, sediment, mark och vatten
- Minskad tillförsel av miljö- och hälsoskadliga ämnen till Mälaren

Västerås stads ambitioner

- En handlingsplan för förorenade områden tas fram
- Verka för en minskad användning och spridning av miljö- och hälsoskadliga ämnen
- Verka för en hållbar avfallhantering där långsiktighet, miljö och hälsa är i fokus
- Minska den egna användningen av miljö- och hälsoskadliga ämnen
- Skapa förutsättningar för mätningar av skadliga ämnen i luft, mark och vatten
- Ställa miljökrav vid upphandling av varor och tjänster i största möjliga utsträckning

bebyggd miljö

Västerås bebyggda miljöer ska bidra till att främja och utveckla västeråsarnas livskvalitet

Den byggda miljön är ramen för människors livsbetingelser och omfattar alla byggnader och anläggningar och de gröna områdena däremellan. Den är en förutsättning för och ett resultat av allt mänskligt handlande, både när det gäller vår hälsa och belastningen på naturmiljön. Den byggda miljön är komplex och svåröverskådlig och där finns miljö- och hälsorisker att uppmärksamma. En stor del av miljöbelastningen är kopplad till rörligheten av människor och varor.

Människors handlande i den byggda miljön medför påverkan på miljön och människors hälsa på olika sätt. Buller, luftföroreningar från trafikavgaser, elektriska och magnetiska fält liksom radon kan utgöra både miljö- och hälsorisker.

När befolkningen i Västerås ökar och staden förtätas måste vi utgå från en helhetssyn på hållbar utveckling. Utbyggnaden av staden skapar ett högre tryck på Västerås naturtillgångar och på platser där vi hämtar material och energi. Därför måste vi effektivisera och begränsa resursanvändningen och öka återvinning och återanvändning. Planeringen för Västerås ger vägledning för hur vi ska handla.

Många grön- och vattenområden i den byggda miljön är viktiga för människors hälsa och möjligheter till rekreation och naturupplevelser. De utgör också en del i det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet där de samspelar med byggnader och bebyggelsemiljöer. Västerås ligger vackert vid Mälaren och det är viktigt att låta mälärstränderna vara tillgängliga för rekreation och friluftsliv.

Transporter och transportanläggningar bör lokaliseras och utformas så att skadliga intrång i stads- eller naturmiljön begränsas och så att de inte utgör risker för vår hälsa eller säkerhet.

inriktningsmål

- Den bebyggda miljön ska ge skönhetsupplevelser, erbjuda ett rikt utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur och minska behovet av dagliga transporter
- Västeråsaren ska kunna leva i en säker och hälsosam bebyggelsemiljö med frisk luft, ljudnivåer och radonhalter under nationella riktvärden och strålningsnivåer som inte är skadliga
- Mark- och vattenanvändning ska planeras så att naturens bärkraft stärks, vattnets kvalitet skyddas och den biologiska mångfalden bevaras och utvecklas
- Grönområden och vatten som bidrar till stadens identitet och karaktär, är bärare av kulturhistoriska värden, har god tillgänglighet och kvalitet för människors rekreation eller bidrar till ett hälsosamt lokalklimat ska säkerställas och vidareutvecklas

I samhället krävs

- Ökad materialhushållning, återanvändning och en satsning på lokala kretslopp
- Att nationella riktvärden för bullernivåer och radonhalter inte överskrids
- Att utvecklingen kring elektromagnetiska fält följs och åtgärder vidtas i takt med att eventuella risker identifieras
- Resurseffektiv planering av nya byggnader och anläggningar

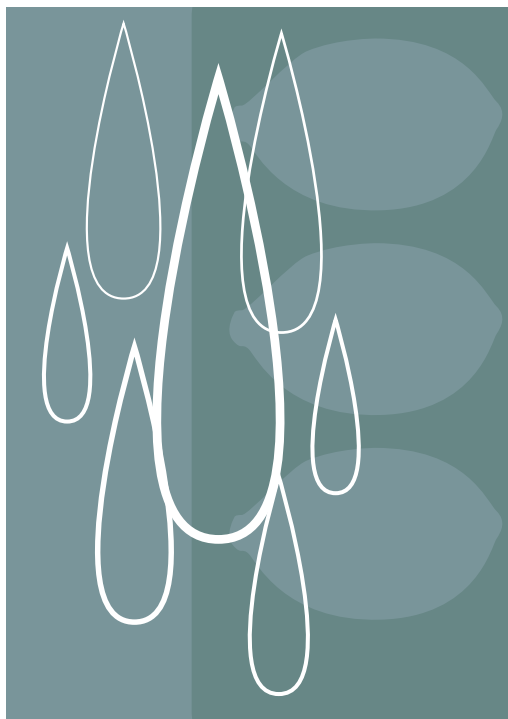
Västerås stads ambitioner

- Genom planering verka för att bostäder, arbetsplatser, service och grönområden lokaliseras och utformas så att transportbehoven minskar
- Verka för en utveckling och ett ökat skydd av värdefulla grönområden i och kring stadsbebyggelsen
- Följa upp och vidareutveckla riktlinjer för planering av tätorten och för exploatering i stadens gröna områden
- Skapa förutsättningar för ett resurseffektivt och miljöanpassat byggande
- Verka för ökad materialhushållning och återvinning
- Skapa rutiner för att säkra att nivåerna för utomhusluft ligger under gällande miljökvalitetsnormer
- Skapa förutsättningar i samhällsplaneringen för en god infrastruktur
- Verka för att konsekvensbeskrivningar används som underlag för beslut om ny bebyggelse

framgångsfaktorer

Några faktorer är avgörande och kräver därför utveckling för att Västerås ska nå framgång med miljöprogrammet

Information och kunskapsspridning

Miljöfrågorna är komplexa och många gånger svår-greppbara. Det är genom kunskapsutveckling, politiskt arbete, internationella överenskommelser, lagstiftning och konsumentinflytande som vi kan förändra vårt

beteende. Genom att sprida information och kunskap om hur kretsloppen fungerar, den mänskliga påverkan och möjligheterna att på olika nivåer i samhället kunna påverka utvecklingen till att bli mer hållbar kan vi nå framgång med miljöarbetet.

Beslut och beslutsprocesser

Människan har i alla tider fattat beslut som påverkat utvecklingen, men som också medverkat till uppkomsten av många av de miljöproblem vi har idag. Vår största indirekta miljöpåverkan är konsekvenser av de beslut som fattas. För att en ekologisk hållbar utveckling ska vara möjlig krävs såväl politiska beslut i stora strukturella samhällsfrågor som miljöanpassad näringslivsutveckling och livsstilsförändringar som har sitt utgångsläge i varje enskild individ. Genom att arbeta fram och tillämpa underlag för beslut som belyser relationen till miljöprogrammets prioriterade områden, kan vi tydligare synliggöra miljöproblem och förbättra vårt arbete för en ekologisk hållbar utveckling.

Samverkan

Miljöprogrammet skapar en gemensam inriktning för utvecklingen på miljöområdet i Västerås. För att vi ska kunna åstadkomma en ekologisk positiv utveckling är det viktigt att olika aktörer samverkar så att vi kan nå framgång med miljöprogrammet. Samverkan med skola, universitet, högskolor, näringsliv, lokala föreningar och övriga organisationer är därför viktigt. Samverkan kan även gynna spridningen av miljöinformation och naturdata liksom tillgängligheten till och användbarheten av information.

Västerås stad Stadsledningskontoret 721 87 Västerås Tfn 021-39 00 00 www.vasteras.se
stadsledningskontoret@vasteras.se